

tický donátor alebo náboženské ustanovizne — rehole, prípadne náboženské bratstvá. V Uhorsku je táto situácia ešte vypuklejšia ako v ostatných zemiach Rakúsko-Uhorska. Dokonca aj Bratislava, ktorá mala vtedy veľmi silný kontakt s Viedňou, vďačí za svoje najvýznamnejšie diela barokového maliarstva a sochárstva iniciatíve veľkých mecénov, najmä arcibiskupa Imricha Esterházyho, sama objednáva vtedy ešte málo, nevýznamné práce od priemerných, väčšinou mestských umelcov. Objednávka zo Skalice je zaujímavá o to viac, že Skalica bola vždy vyslovene slovenské mesto, ktoré nemalo nemecký patriciát, ani vplyvných šľachtických obyvateľov.¹⁴ Pravdepodobne mala na rozhodnutie mestskej rady vplyv osobnosť vtedajšieho dekana fary Jozefa Gulika, bývalého profesora trnavskej univerzity, ktorý mohol Maulbertscha poznať z jeho práce pre trnavských trinitárov a ktorý bol možno aj autorom programu oltára.¹⁵ Bez významu nebola iste ani blízkosť Holíča s jeho prosperujúcou cisárskou manufaktúrou, kde sa Skaličania mohli ľahko dozvedieť relácie o súčasných umelcoch Viedne, a najmä blízkosť južnej Moravy, oblasti, pre ktorú Maulbertsch často pracoval a s ktorou mala Skalica oddávna úzke obchodné a kultúrne styky. Archívny materiál nám môže k tejto otázke poskytnúť iba niekoľko údajov zo spomínaného vyúčtovania výdavkov na stavbu oltára. Položky, ktoré majú zrejme vzťah k Maulbertschovi, sú výdavky na cestu posla k „viedenskému umelcovi“ a na list, ktorý bol roku 1777 zaslaný do Viedne.¹⁶ Zaujímavé sú ďalšie výdavky na bližšie neurčené „exkurzie“ k nemenovanému maliarovi do Hradišťa a Velehradu roku 1777 a k tak isto nemenovanému maliarovi do Sobotištia,¹⁷ ktoré si môžeme vysvetliť v tom zmysle, že rada mesta pred konečnou objednávkou oltárneho obrazu hľadala najskôr vhodného autora na okolí a až potom sa rozhodla objednať obraz u F. A. Maulbertscha.

F. A. Maulbertsch, kresba k oltárnemu obrazu v Skalici, Viedeň, Albertina

Poznámky

¹ K. Garas, *Felix Ivo Leicher (1727—1811)*. Bulletin du Musée Hongrois des Beaux-Arts, Budapest 1958, XII.

² M. Malíková, *Andrej Zallinger*. Vlastivedný časopis 1968, č. 1.

³ Napr. oltárny obraz v r. k. kostole v Kňažej, okr. Dolný Kubín z roku 1867, signovaný Max Racskaý, zobrazujúci rozlúčku apoštolov Petra a Pavla pred popravou, je kompozične ešte odvodený od F. A. Maulbertscha.